

## Rabbi Eliezer: Tempted By Christianity

Rabbi Elie Kaunfer – [kaunfer@mechonhadar.org](mailto:kaunfer@mechonhadar.org)

### Chicago Yom Iyun: “Good Jews”, “Bad Jews” and the Relationship Among Us

#### Tosefta Hulin (Zuckerman) 2:24

It happened that Rabbi Eliezer was arrested for words of heresy [*“min”* = Jewish Christian]; they brought him up to the court for judgement. The hegemon [Roman commander] said: “An elderly man like you engages himself in these words?!” He said to him: “I rely upon the Judge’s reasoning. [*lit.* the Judge is believable to me].” The hegemon reasoned he was referring to him, when in reality, he was referring to [*lit.* against] his Father in heaven. He said to him: “Since I am a reliable witness [*lit.* believable] for you, so too I will say: Is it possible that these elders are lost in these words? “Pardon! You are exempt (from judgement).”

When he left the court, he was saddened that he was arrested on suspicion of being a *min*. His students entered to comfort him, but he did not receive them. Rabbi Akiva entered and said to him: “Rabbi, may I say a word before you? Perhaps you will no longer be troubled.”

#### תוספתא חולין (צוקרמאנדל) ב:כד

מעשה בר' אליעזר שנתפס על דברי מינות, והעלו אותו לבמה לדון. אמר לו אותו הגמון: זקן כמותך יעסוק בדברים הללו? אמר לו: נאמן דיין עלי. כסבור אותו הגמון שלא אמר אלא לו ולא נתכוין אלא נגד אביו שבשמים אמר לו: הואיל והאמנתי עליך אף אני כך אמרתי: אפשר שהסיבו הללו טועים בדברים הללו? דימוס! הרי אתה פטור.

וכשנפטר מן הבמה היה מצטער שנתפס על דברי מינות. נכנסו תלמידיו לנחמו ולא קבל. נכנס ר' עקיבא ואמר לו: ר' אומר לפניך דבר, שמא אין אתה מיצר?

He said: “Say.”

אמר לו: אמור.

He said: “Perhaps one of the *minim* [early Christians] said to you a word of heresy, and you enjoyed it?”

אמר לו: שמה אחד מן המינין אמר לך דבר של מינות והנאך?  
אמר: השמים, הזכרתני!

He said: “By heaven, you have reminded me! Once I was walking in the promenades of Tzipori. I found Yaakov of the village of Sakhnin. He said a word of heresy from Yeshua son of Pantiri, and I enjoyed it. I was arrested for words of heresy, for I violated words of Torah: ‘Keep yourself far away from her, and don’t approach the opening of her house’ (Proverbs 5:8)... ‘For many are those she has struck dead [and numerous her victims]’ (Proverbs 7:26).”

פעם אחת הייתי מהלך באיסתרטיא של ציפורי.

מצאתי יעקוב איש כפר סכנין

ואמר דבר של מינות משום ישוע בן פנטירי והנאני.

ונתפסתי על דברי מינות שעברתי על דברי תורה:

"הרחק מעליה דרכך ואל תקרב אל פתח ביתה" ... (משלי ה:ח)

כי רבים חללים הפילה" וגו' (שם ז:כו)

For R. Eliezer used to say: “Let a person always run from ugliness, and from that which resembles ugliness.”

שהיה ר' אליעזר אומר:

לעולם יהא אדם בורח מן הכיעור ומן הדומה לכיעור

## 1) How Could He Have Forgotten?

### Mishnah Avot 2:8

Rabbi Eliezer Ben Hyrcanus is a plastered cistern that never loses a drop.

משנה אבות פרק ב:ח

רבי אליעזר בן הורקנוס בור סיד שאינו מאבד טפה

## 2) R. Akiva and R. Eliezer Background

### Babylonian Talmud Baba Metzia 59b

This is the story of the oven of “*akhnai*.” [R. Eliezer, claiming the oven is pure, brings supernatural proofs, but the rabbis, led by R. Yehoshua, reject his proofs and claim heaven cannot help decide matters of law].

It was said: “On that day, they brought all the purities which R. Eliezer had purified and burned them in fire. They charged him and excommunicated him.”

They said: “Who will go and inform him?” R. Akiva answered: “I will go, for perhaps someone else unfitting will go to inform him, and he will destroy the entire world.”

What did R. Akiva do? He wore black, and wrapped himself in black, and sat before him [R. Eliezer] at a distance of four *amot*.

R. Eliezer said to him: “Akiva, what is so special about today?”

R. Akiva said to him: “It seems to me that your friends are separated from you.”

He, too, tore his clothes and removed his shoes, slid off [his chair] and sat on the ground.

תלמוד בבלי בבא מציעא נט:

וזה הוא תנור של עכנאי...

אמרו: אותו היום הביאו כל טהרות שטיהר רבי אליעזר ושרפום באש, ונמנו עליו וברכוהו.

ואמרו: מי ילך ויודיעו?

אמר להם רבי עקיבא: אני אלך, שמא ילך אדם שאינו הגון ויודיעו, ונמצא מחריב את כל העולם כולו.

מה עשה רבי עקיבא? לבש שחורים, ונתעטף שחורים, וישב לפניו בריחוק ארבע אמות.

אמר לו רבי אליעזר: עקיבא, מה יום מיוחד?

אמר לו: רבי, כמדומה לי שחבירים בדילים ממך.

אף הוא קרע בגדיו וחלץ מנעליו, ונשמט וישב על גבי קרקע.

### 3) Who is Believable?

#### Mishnah Sanhedrin 3:2

He said to him [regarding a witness or judge]:  
“Father is believable, your father is believable, three  
shepherds are believable;” R. Meir said: “He can  
change his mind, but the sages say he can’t.”

#### משנה סנהדרין ג:ב

אמר לו נאמן עלי אבא, נאמן עלי אביר, נאמנין עלי שלשה רועי  
בקר, רבי מאיר אומר, יכול לתזור בו. ותקמים אומרים, אינו  
יכול לתזור בו.

### 4) Who is R. Yehoshua?

#### Babylonian Talmud Nedarim 50b

The daughter of the Caesar said to R. Yehoshua ben  
Hananyah: “Beautiful Torah in an ugly vessel!”

#### תלמוד בבלי נדרים נ:

אמרה ליה בת קיסר לרבי יהושע בן חנניה: תורה מפוארה בכלי  
מכוער!...

### 5) The Last Exchange with R. Eliezer

#### Babylonian Talmud Sanhedrin 68a

It was taught [in a *baraita*]: When R. Eliezer became  
sick, R. Akiva and his friends entered to visit him...  
They entered and sat before him at a distance of four  
*amot*.

He said to them: “Why have you come?”  
They said to him: “We have come to learn Torah.”  
He said to them: “And why haven’t you come until  
now?”  
They said to him: “We weren’t available...”

He took his two arms and placed them on his heart.  
He said: “Woe to you, my two arms, which are like  
two Torah scrolls rolled shut. Much Torah have I  
learned, and much Torah have I taught. Much Torah  
have I learned, but I didn’t absorb from my teachers  
even as much as a dog licking from the ocean. Much  
Torah have I taught, and my students haven’t  
absorbed but a tiny amount [*lit. mascara brush in its  
tube*].

#### תלמוד בבלי סנהדרין סח.

והתניא: כשחלה רבי אליעזר נכנסו רבי עקיבא וחביריו  
לבקר... נכנסו וישבו לפניו מרחוק ארבע אמות.

אמר להם: למה באתם?

אמרו לו: ללמוד תורה באנו.

אמר להם: ועד עכשיו למה לא באתם?

אמרו לו: לא היה לנו פנאי...

נטל שתי זרועותיו והניחן על לבו, אמר: אוי לכם שתי זרועותיי  
שהן כשתי ספרי תורה שנגללן.  
הרבה תורה למדתי, והרבה תורה לימדתי.  
הרבה תורה למדתי - ולא חסרתי מרבתי אפילו ככלב המלקק  
מן הים, הרבה תורה לימדתי - ולא חסרוני תלמידי אלא כמכחול  
בשפופרת.

“Not only that, but I reviewed 300 laws about a bright skin affliction, and no one ever asked me about them. Not only that, but I taught 300 laws—some say 3000 laws—about planting zucchinis [magically] and no one every asked me a thing about them, except for Akiva ben Yosef.

“Once, he and I were walking on the path. He [R. Akiva] said to me: ‘Rebbe, teach me the planting of zucchinis.’ I said one word and the field was filled with zucchinis. He said to me, ‘Rebbe, you taught me their planting, teach me their removal.’ I said one word, and they were all gathered to one place.”

ולא עוד אלא שאני שונה שלש מאות הלכות בבהרת עזה, ולא היה אדם ששואלני בהן דבר מעולם.  
ולא עוד אלא שאני שונה שלש מאות הלכות, ואמרי לה שלשת אלפים הלכות, בנטיעת קשואין ולא היה אדם שואלני בהן דבר מעולם, חוץ מעקיבא בן יוסף.

פעם אחת אני והוא מהלכין היינו בדרך, אמר לי: רבי, למדני בנטיעת קשואין. אמרתי דבר אחד נתמלאה כל השדה קשואין. אמר לי: רבי, למדני נטיעתן - למדני עקירתן. אמרתי דבר אחד, נתקבצו כולן למקום אחד.

### Questions:

1. Why was Rabbi Eliezer arrested as a suspected Christian? Who turned him in? Why are there no witnesses in the courtroom, and no accuser besides the hegemon?
2. Why didn't R. Eliezer simply deny he was a Christian? Why did he evade the question? Does this indicate that he, in fact, had Christian leanings?
3. Why did the hegemon believe R. Eliezer? Why didn't he continue questioning him?
4. Why was R. Eliezer saddened that he was accused of being a *min*? Numerous rabbis were interrogated by Roman officials for crimes they did not commit, and they did not leave saddened.
5. Why did R. Eliezer refuse to allow the other students to come in to comfort him? Why was R. Akiva the only one who could comfort him?
6. If R. Eliezer was known as a “cistern that never loses a drop” (Mishnah Avot 2:8), why did he forget his encounter with Yaakov of Sakhnin?
7. Why was R. Eliezer traveling so far from Lod, the home of his yeshiva?
8. Why did R. Eliezer talk to Yaakov of Sakhnin? Why interact with Christians?
9. Why did R. Eliezer enjoy the teaching? What was it that attracted him to it?
10. What is the meaning of the saying at the end of the story: “Always run from ugliness, and from that which resembles ugliness”?